

NAŠE NOVINE

POLITIČNI-GOSPODARSKI I KULTURNI TEDNIK.

Prilaga vsako nedeljo. — Cena: „Naši Novine“ je na leto 40 D. na polleta 20 D. Oglasi se tudi spremajo. Cena ednoga kvadratnega centimetra za ednok 75 par. Za večkrat popust. Rokopisi se nevrnejo.

Uredništvo i uprava je v Dolnji-Lendavi št. 32.
Lastnik lista: KONZORCIJ.
Odgovorni urednik i izdajateo: HARI LEOPOLD ev. p. duhovnik.

I. Leto 16. številke.

Dolnja Lendava, 5. septembra 1926.

Cena edne številke 1 Dinar.

Prekmurje je govorilo.

Sedem let dolgo se ponášao g. Klekl kak vodja i zastopnik prekmurcov. Sedem let dolgo se štimao on kak naš odsloboditeo. Sedem let dolgo je ne smeo drugi prekmurec do reči priti, kak on. — Nova prekmurska stranka je razpršila Kleklново domišlavljanje, ar je ráztolmačila prekmurcom, ka si oni slobodno s svojov pametjov premišlavlejo, ka je to ne kakša boža zapoved, ka bi oni v politiki tisto morali misliti, ka g. Klekl misli.

Klekl nove „Novine“ so novo politično stranko besno napadale, zato ar so tisti nove stranke popisale politične grehe, štere je g. Klekl v sedmih letaj proti svojemu rodi, proti prekmurcom véčno. Klekl i njegovi pisarje so ogovarjali nas, ka božne namene, grešno nakanenje mamó, ka si ščemo žepe napuniti. Mismo povedali, ka neščemo za sebe nikšega dobička, ka niti neščemo poslanci biti; ka ne delamo za sebe, nego za hasek prekmurskoga lüstva. Imenüvali so nas za krive proroke, za vkanjüvalce; i mi smo vse to prenašali, naj moremo lüstvo odsloboditi od škodlive politike Klekl nove stranke.

Klekl nove „Novine“ so lagale, ka mi ne gučimo v imeni prekmurskoga lüstva, ka je lüstvo ne za nami, nego za njimi. Lagali so po svojih domačih i po kranjskih cajtingaj, ka praj lüstvo neščé to, ka mi glasimo, ka praj žele na vekiveke pri Sloveniji ostati. Telkokrat so to laž ponavljali, ka so jo na slednje sami za istino držali. Ali zaman je bilo vse. Lüstvo je čedno bilo i ne se dalo znoriti.

Na zadnje so na teliko prevzetni, drzni postanoli, ka so razglasili velike gjüleše v Murskoj Soboti i v Čreskovcih, gdje se

naj prekmurci vu velikaj množini za nje izjavijo. Naprej so larmali, se prtili nam, kak nas bo prekmursko lüstvo obsodilo.

No gospod Klekl, kaj so vam povedali prekmurci v Soboti?

Povedali so vam, ka vi i g. Korošec ne delata prekmurske politike, zato vaj neščéjo poslušati. Povedali so vam, ka so že siti z vašim sedemletnim zapelavanjem. Povedali so vam, ka neščéjo k Sloveniji pripadati, ka želejo z horvatami vküp biti ino svojo oblast v Čakovci ali pa Varaždini meti. Povedali so vam, ka to želiyo, naj se njuva deca v šoli državni jezik včijo, ne pa kranjskoga, od šteroga vu življenji nikšega haska nedo meli. Povedali so vam, ka so oni zavedni prekmurci, i ne štajerci ali kranjci. Tüdi so vam povedali, ka sa oni pristaše naše prekmurske stranke i ka mi mamó pravico v njivom imeni gučati. Povedali so vam, ka zaman zapelavate prekmurce, zaman nabirate podpise, zaman pošilate svoje lapce na štajarske gjülejšé, to je vse samo prazna komedia; večina lüstva je ne za vami, zato nemate pravice vu imeni prekmurcov gučati!

Gospod Klekl, jeli ste čuli glas prekmurcov v glavnom mestu Prekmurja? Zato si ne mislite več, ka je vola i žela prekmurcov tisto, ka vi Črensovci, ništernim pobožnim dolincem v glavo zabijete. Prekmurje to so ne samo Črensovci, nego ešče kakših 170 drugih vesnic tüdi. Vsi majo pravico odločiti v Prekmurji, pa ne samo 100 dolincov. Mi se vü-pamo, ka ste to v Soboti spoznali i se več ne bodete v svojih „Novinaj“ tak gizdavo zvišavali, ka ste vi voditeo i zastopnik prekmurcov. Vü-pamo se, ka te potomtoga bole ponizno pisali v svojih „Novinaj“ i svojim pomagačem tüdi date navuk, naj se

pošteno oponášajo, naj ne pišejo laži i naj ne do več tak nesramni, ka bi nas v „Slovincu“ pitali, v čidom imeni mi govorimo, ar ste to 29. augusta v Soboti lejko vidili.

Nerazumliva odredba.

Ne davno je lendavsko sresko poglavarstvo zapovedalo dühovnikom, šteri so leta 1919. na shrambo vzeli vogrské civilne matrike, naj te matrike prekdajo sreskomi poglavarstvi na shrambo. Do tega je vse v rédi. Civilna oblast ma pravico prevzeti i čuvati civilne matrike, kak je zna i i ščé. Dühovnikom teh civilnih matrik ne trbe, ar majo svoje. — I či bi sresko poglavarstvo brez motivacije, brez razlaganja zapovedalo predajo civilnih matrik, mi proti tomi nebi meli edne reči ne. —

Ali sresko poglavarstvo je etak pisalo: „V smislu zadevnega naloga g. vel. župana Mariborske oblasti se imajo zlasti z ozirom na določila (?) § 9. vgrskega zakonskega člana 33. iz leta 1894. prenesti v urad sreskega poglavarstva in tu shraniti vse civilne matrike, ki se nahajajo v području sreza“. Tü se to pravi, ka se civilne matrike záto morajo prenesti na sresko poglavarstvo, ar tak določuje deveti paragraf vogrskoga matričnoga zakona. Kak se pa glasi té paragraf? Etak: „Dühovnik ne more biti imenüvan za matričnega voditela“. Tak té paragraf nema določil, nego samo edno ooločilo. I to določilo ja valálo za vogrski orság, gde so meli civilne matrike. Ali v Jugoslaviji nemajo civilnih matričnih voditelov. Što pa te naj tü vodi matrike? Do zdaj so je dühovniki vodili. Zdaj pa Veliki Župan Mariborske oblasti to pravi, ka

dühovniki ne morejo biti imenüvani za voditele matrik. I ravno iz toga razloga njim trba z rok vzeti civilne matrike. — Neve-mo, kaj ščé g. Veliki Župan stem povedati. Jeli to, ka dühovniki potomtoga več nedo pisali javno veljavnih matrik, ali pa samo to, ka so dühovniki nesposobni čuvati vogrské civilne matrike, šterim so ne mogli za voditele imenüvani biti?

Či g. Vel. Župan to prvo ščé povedati, to čakamo, ka té dni nazaj postávi vogrské občinske i okoliške notariuše, štero so z ednim tüdi voditelje civilnih matrik bili. Da bodo nadale znovič vodili civilne matrike. I či to pomeni zgornja naredba, to se dühovniki v Prekmurji več ne voditelje matrik, zato naj tüdi več nikši urad ne prosi od njih nikakših izpiskov i podatkov. — Ali zo kaj je pa te civilna oblast ne v časi leta 1919. odredila toga ka bi zeaj mela nepretrgane civilne matrike? Zdaj pa je od 12. augusta lete 1919. naprej nišče ne pisao civilnih matrik, i tak do na teh 7 let znovič osovraženi dühovniki morali pomagati s svojimi matrikami! — Či pa g. Vel. Župan s svojov odredbov samo to ščé praviti, ka dühovniki nemrejo čuvati matrik, ar so njim ne mogli biti vodje, ali ar bi njim je to tovajje vkradnoli, zakaj pa te na konci odrédbe eto dostávla: „Tuuradno se bodo od sedaj naprej v slučajih potrebe izdajali izpisi in različni podatki iz civilnih matrik“. Od šteroga časa se bodo izdajali tei izpisi i podatki? Gotovo od 1. oktobra 1895. leta, ar stem dnevom se začnejo civilne matrike. Kaj pa od 12. augusta 1919. leta? Što pa bo od toga časa davao izpise i podatke? To bi trbelo v odredbi pojasniti. —

Nerazumlivo je tüdi to, ka je po toj odredbi že eden mesec mino, pa je sresko poglavarstvo

ešče itak ne poslalo po civilne matrike. Sodnija i drugi uradi pa rávno tak prosijo od duhovnikov matrične podatke, kak prle. Ali so se gospodje na sreskom poglavarstvu zbojali, kam denejo te vnoge velike knjige? Ali je gospod Veliki Župan ešče ne poslal novih uradnikov, šteri znajo vogrski i šteri do znali civilne matrike nūcati? — Radovedno čakamo v tom pogledi nadalnje odredbe.

Medžimurje.

Gda so v Belgradi kovali zakon o razdelbi države, je horvacki narod ne bio poleg. To so slovinci izrábili ino so horvacko Medžimurje pograbili i k mari-borskoj oblasti prikapčili. I te je vse tiho bilo. Denéšnji glasni kor-težje za slovensko Prekmurje so tiho bili, kak ribe vu vodi. Za medžimurske horvate se nišče ne ogláso. — Te krivice je nišče ne šteo v pamet vzéti. —

Gde so pá te bili slovinci, šteri zdaj tak lármajo za »slovensko« Prekmurje? I gde je bio gospod Klekl, šteri telikokrat naprejnosi svojo borbo za pravico? Zakaj se je ne zavzeo za pravice horvatov? Zakaj je ne spevao tak mile viže za materin jezik horvacke decé, kak zdaj to dela za prekmurske? Ali so medžimurci ne horvatje, ali so slovinci, so se gda izjavili za slovence? Zakaj ste je pa te k Sloveniji prikapčili? Ali so oni to zeleli? Či bi zeleli, te bi slovinci meli pravico je k sebi prikapčiti. Ar medžimurci so slobodni ljudje i majo pravico sami odločiti, kam ščejo spadati, jeli k horvatom ali k slovencom.

Slovinci zdaj ogovárjajo horvate, ka so prej imperijalisti, ka

pod sébe spravljajo Prekmurje. Kaj so pa bili slovinci, gda so pod séba spravili Medžimurje? — I tū je šče tá velikanska razlika, ka so medžimurci ne zeleli k Sloveniji pripádati, pa so je proti njihovoj volji tá prikapčili; prekmurci pa po velikoj većini zelejo k hrvatskoj oblatti pripádati, pa njim g. Klekl i njegovu politični pajdašje toga neščeje dopūstili. Ali vse zaman, ljudstvo se je prebūdilo i samó šče odločiti svojo usodo. Te prvi brat se je ne skázao za brata, zato prekmurci stopijo k tomi drūgomi brati i vūpajo se, ka de té tak postupao ž njimi kak brat i ne zatiralec. —

Nedelja

po risalaj petnajsta.

»Mladenec, velim tebi, stani gori (Lūkač v VII. tali).

Na hitroma teče vreme. Že se bliža jesen. Cvetlice so že redke. Vse nas spominja na našo minljivost, smrt. Pa tūdi gnjesni evangelium s prelepov pri-likov o naimskem mladeniči nas opomina na smrt.

Ne vejmo, ali si je te mladenec sam bio kriv prerane smrti ali ne? Gotovo pa je, da si zdaj mladina mnogo-krat sama nakoplje nesrečo, svoje zdravje zapravi. Kaj naj stori toraj mladina?

Da bo mladina srečna joj trebe nedolžnosti. Pa jo denok vsaki nastavlje v vsakem kotu, tako satan svoje mreže razgrinja vsešeron: doma, na nĳavaj, na lovi, na plesi, na deli. Nesrečni so, ar si nakopajo mnogo skrbij, tožbe, jokanje, beteg, smrt, pogubjenje. Či pa mladina ohrani nedolžnost, je srečna, vesela, zdrava. — David kral je bio čisti i nedožen je bio srečen i od vsejstos-tan; ko je pa postao prešestnik je bio nesrečen, od neprijatelov priganjen. Zato kršćanska mladina ohrani si nedolžnost i vsigdar boš srečna. Tako Jezus opo-minja vas: Mladenec, velim tebi, stani

gori! Stani iz grešnega društva, iz grešne navade, iz grešnega spanja. Da po sredi povodni razudnosti si ohraniš nedolžnosti moreš se držati Jezusa. Či se Jezusa držiš si srečen. Mrtev mladenec ne bi bil oživljen, či se z Jezusom ne srečao. Tūdi ti mladina ne boš srečna, či se križanoga Jezusa ogneš. S križa nam upravi Jezus: »Či ščeš, mladina v življenje idti i srečna biti, spolnuj zapovedi.«

Srečna si mladina, če si nedolžna, i se za Jezusa držiš. Kak k naimskemu mladeniči, prišeo bo tūdi Jezus tūdi k tebi po tvojo dūšo, da nas bodo na cintor odnesli i či ne oživeš, pa tvojo dūšo odnese v nebesa.

Novo šolsko leto.

Začnolo se je novo šolsko leto, znova se je začnola skrb starišov, na ednoj strani z radostjov dajo v šolo svojo deco, ali na drugoj strani z bojznostjov. Z radostjov zato, ar je veseli, da de njigova deca nikaj znala, da se navči čtefi, pisati, računati i ešče druge stvari štere do deci na hasek, gda gorizraste. Z bojznostjov zato, ar se bojijo, da šola vōstrebi z mali, gingavi srcov ljūbezen do cerkvi, ljūbezen do vere. To ljūbezen so starišje, ona draga mati vcepili v de tinsko srce i radi bi bili, veselili bi se, či bi ta ljūbezen v šoli vekša rasla i dopunila bi se. Da se bojijo za svojo deco na to majo zrok. Ar to vsi vidimo, da je dnes šola ne tista, kak je pa prle bila. Prle je vsako vĳenje vkūper bilo prikapčeno z kršćanskim navukom. Dnes so učitelje proti tomi. Pa šola de samo tak ta prava i istinska vzgojitelka, či z cerkvami vkūper dela, či učitel i duhovnik eden drugomi pomagata, ar sta oba dva na to pozvaniva, naj tiste male, gingave rožice polevata, njihova srca obdelavata, ar do té male rožice samo tak dobre i ne-

svestne kotrige svojoj domovini i kršćanskoj materi cerkvi.

Či de šola i cerkev vkūperdelala, samo tak se lejko spravi do-brota i zadovolnost prebivalcom države. Naj vsaki učitelj i učitelica na kršćanskom temelji stoji, naj pošćuje odredbe tiste cerkvi, k šteroj spada, naj pravi kršćanski žitek žive, naj ne krši kršćansko moralnost, ar samo tak i stem pokaže da ljūbi tisto deco, štera je na njega zavūpana. I či se okoli zgliednemo, ravno se vse nasprot-no godi. Dosta učitelov je velki nasprotnik cerkvam, nasprotnik duhovnikom i obdrūgim pa svojim žitkom lagojo peldo kaže maloje deci razčemeru roditelje, ar bi oni to čakali. Naj se deca dobro navči v šoli i ne lagoje dela.

Učitelje jeli morete previditi, da je vaš poklic preveč lepi i te poklic to prosi, to zahteva od vas, naj vi ne samo državi, nego cerkvi tūdi gojite tiste male srca, štera so na vas zavūpane. V cerkvi, v duhovnikaj ne gledajte vsigdar svoje nasprotnike, nego svoje pomagaje, oni so ne vaši napriatelje, nego samo z gorečov ljūbeznostjov ljūbijo svojo cerkev, svoje farnike i malo deco. Či večkrat to vidite, da so proti vašoj volji, to samo zato, da so straj za tisto deco, štera je na učitele zavūpana, da večkrat vidijo tiste vaše dela, štera so ne na hasek, nego na kvar šoli, vĳenje i deci.

Prekmursko ljudstvo je vsigdar preveč verno bilo i je zdaj tūgi, evangeličanci ravno tak, kak katoličanci, ljūbilo je svojo cerkev, svojo vero i svoje duhovnike i ljūbilo je svoje verske šole. Učiteljo so zdaj od države plačani, same kak kantorje spunjavajo cerkveno službo. Zato pa naše ljudstvo zahteva od učitelov naj deco v kršćanskom dūhi vĳijo i gojijo, ar sama tak dosegnejo svoj cil. Či vas

Podlistek.

Siroče.

VII. Pri bereši.

Janči je ostao pri bereši i si je već ne mislo na to, da še pride v grad. Bojao se je, da pa pride vkūper s tistim gospodom . . . Na srečo, da je Janči tak spadno, ka se mu je nikaj težkoga ne zgodilo. 2—3 dni ležao, pa pomali plantao . . . Tak na tihem sō živeli.

Stari Miška se je ne pritožovao na Jančija, je dober deček bio i zato ga je tūdi ljūbo, Samo Janči je začao nemiroven biti. Nikaj ga je bantivalo . . . Želeo je si po novi materi, da bi le samo vido. Stari Miška so ga posploj opominali, naj si že idnok z glave zbije, da je to ne njegova mati. No Janči se temu nej mogeo odpovedati, vej ga je samo Marija pripelala do nje.

Med tem je pa različne vesti čuo iz grada. Miška so njemi pravili, da je sin jako betežen i kak se vidi, da merje. Janči se je bojao, da pa pride pred tistega gospoda, pa to bojzljivost je po-

trla njegova želja po materi. Idnok, da staroga bereša ne bilo doma je skrivoma odišeo v grad. Po stubaj je bežao gor i nahitroma prišeo do tistaj njemi spoznanij dver, kje kak je mislo, da more tam biti tista štero išče. Nikak je ravnok vōprišeo na dveri i on je med njim v hiši skočo. Dva sta stala pri posteli: lepa gospa, i čemerer gospod. Gospa je zdaj dosta bole bleđa bila, ka inda; Gospod pa se je bole čemerer vido. —

— Umro je! — je zdehnola lepa gospa i je omedlevna spadnola v naroče svojega moža, ki jo je držao i skuznimi očmi trostao.

— Naj se zgodi božja volja! — Bog je nama dete vzeo, a tebi, mila, te je nezaj prineseo!

Tak dabi pomoč iskao je gospod gledao po hiši, ko je idnok samo ovarao pri dveraj stati Jančija. Od njegovega pogleda se je Janči tak zasagao, ka je včasik vō odbežao. Gospod je zapstoj kričao za njimo, on je samo bežao i bežao. Da je ves prestrašen pribežao v hišo bereša je vkūper spadno i je omedlo.

Dober sluga ga je najšeo na podi ežečega. Vzeo ga je i ga je položo nal posteo. Jančiji se je posploj na glas senjalo. Se zmešano je gučao, tak, ka se je že stari Miška bojao da bo mro.

Pa Bog je imeo skrb na svojega sina. Za eden tjeden je bolši postao i v drugem tjedni je že hodo po hiši. Med tema dvema tjednoma se je dosta zgodilo v gradi, ka so Miška vsigdar povedali malimo Jančiji.

Z velikov pompom so pokopali maloga mrtveca. Milostiva gospa so ne bili na sprevodi, ar so od žalosti zbeležali. Zdjaj mož den i noč stoji pri posteli milostive gospe i jim dvori, tak da se prle nigdar ne bi srdila.

I zdaj — nadeljuje delo Miška — nišče ne hodi po pūngrati. Zdjaj ti lejko ideš vō. Špilaj se, lovi metike, malo drči, to bi ti pomagalo zdravje. Tak je Janči vsakdnevni gost postao pūngrati. I či je koga vido idti po pūngrati se je vsigdar skrūo, da naj ne bi būo nikomi na poti. Samo idnok se je ne skrūo. Stao je, da bi njemi noge odrevenile i se ne mogeo genoti, da je ovarao, ka se lepa gospa ščeje svojim možom i

so zdaj proti njemi šli. Rad bi odbežao, pa je nogam ne mogao zapovedati. I oba se že jako približavljeta . . . Janči je čūto da ga gledata, zato jiva je on ne vūpao.

Bog moj! vej je pa to on! — je zaklicala gospa — sinček, ti si to? — i k njemi je štela bežati, či ne bi pred njo stopo stari bereš, Miška.

Odpūščenje prosim, da je te deček tū, jas sam njemu devolo . . . znajo milostiva gospa, je betežen bio, pa mu je potrebno malo friškega zraka.

No Miška! kak je prišeo te deček k vam — ga je pitao gospodar grada. — Hát znajo samo tak . . . vej je pa to moje dete.

Pa to je vaše dete? pita ga gospa. No ja, ponizno — se je začno braniti prosti Miška — bilo je zapūšćeno siroče, pa sam ga zeo za svojego sina, pa je ne vūpao gledati v oči gospodarja, ar se je bojao, ka do kaj proti temu meli. Kak se je tūdi zgodilo, ar grofove oči so se samo žarele, i je siromak berež odbežao. Janči je tūdi šteo za njim, pa je oči nej mogeo vzeti iz lepe gospe, i je tak tam stao, či bi li ga pribili.

— Dalje. —

pri včenju ne vodi krščanska ljubezen, tak je vaše delo nikaj ne vredno, tak ste ne učitelje, nego samo meštri, ki po šabloni včinite svoje delo.

Začnolno se je novo šolsko leto, čakamo od prekmurskoga učitelstva krčansko delo. Čakamo od vas poslušite prošnje roditelov i z dobrom peldov te naprejšodili i nete več po tisti potaj hodili, kak prle. Duhovniki vas pa čakajo, da te ž njimi vküperdelali za dobrobit prihodčega prebivalstva. Čakamo i naj se ne vkanimo.

Politični glasi.

Zbližanje Vogrske i Jugoslavije.

Premiñoči keden so v Budapešti svetek držali na spomenek bitke pri Mohači z törki. Upraviteljo Vogrskoga orsaga, Horthy je v svojem govori pravo, da nas je globoko nasprotstvo delilo od dobrog prijatelja, šterim smo se 400 let bojuvali na jügi Vogrske proti Törkom, ali verjem i vüpan se, da se pomali povrne staro priateljstvo i sporazum med obema narodoma. Vogrski listi pišejo, da je to prvi stopoj Vogrske orientacije k Jugoslaviji.

Revolucija v Španiji.

Ništerni listi pišejo, da so z Gjibraltara takši glasi prišli, da je v Španiji nova revolucija vövdarila. Zveza telefona i telegrafa z Španijov je ukinjena že dva dni. Revolucijo vojaški oficirje vodijo, šteri so ne zadovolni z zdajšnjov diktaturav. V celom orsagi vre i veliko je nezadovolstvo.

Domača politika.

Kral i kralica sta se odpelala v Dalmacijo, gde obiščeta prestolonaslednika Petra, ki je betežen. Ljuba Davidovič velke shode drži v Bosni i Hercegovini i razgovarja si z muslimani. Pašič se pripravljaja, da v kratkom časi domo pride i da prevzeme predsedništvo vlade. Petrovič Nastaz nameni nazaj notristopiti v radikalno stranko i podpirati Pašičov cil, da bi naj on prišo nazaj na kormilo vlade.

GLASI.

Meščanska šola v D. Lendavi.

V Dol. Lendavskoj meščanskoi šoli se včenje samo v drugom razredi začne, v prvom samo te da pride tretja moč; v prvi razred je 24 učencov vpisano v drugoga pa 38.

Klerikalni shod v M. Soboti.

Augusta 29-ga. v nedelo so klerikalci shod držali v M. Soboti, na šterom so protestirati ščelo, da bi se naj Prekmurje ne k Hrvatom prikapčilo. Ali protest se njim je ne posrečo, voditelji sami so protestirali, ali ljudstvo je pa vse

za novo oblast bilo i niti je ne dalo gučati govornikom, šteri so po toj velkoj blamaži tak odkörili z M. Soboti, kak zavci. Ja tak je, gospodje klerikalci so pozabili na to, da je Prekmurje ne Kranjsko.

Narodna skupščina. Narodna skupščina se vküper pozove, kak anketni i davčni odbor skončata svoje delo. Tak približno 1-ga oktobra začne narodna skupščina delati.

Velika nesreča v Budapešti. V Budapešti so edno velko poslopje zidali, gde se je strašna nesreča zgodila. Eden deo zida se je porüšo i več tam zaposlenih delavcov je pod sebe pokopao. Med temi je sedem mrtvecov i deset težko oranjeni.

Bükev jo je osmrtila. Jera Bole posestnica iz Mejah je svojim možom prapot šla žet na rob loga. Tam so pa bükvi podirali i edna bükev je na žensko spadnola i tam na mestu jo pred očmi moža osmrtila.

Kačji pik. Mate Lubič kmet pri Mostari je v logi drva seko i ednok ga je samo edna kača v oči piknola. Siromak je včasi oslepno i za par dni pa med velikimi mantrami mro.

Smrt pod vlakom. V bližini Prevalj je povozu vlak 84 letnoga gostilničara Štefana. Starček je glühi bio i kreproge se je sprehajao i ne je čüo, gda se je vlak približao i tak se je nesreča zgodila. Starček je tam namesti pod vlakom mro.

V Dolnji Lendavi v kavarni »Hotel« je od čemerov že pijan Kleklinov gospodek začno šimpfati magyare i horvate ter kričati, pa so ga včasik oslobodili i so ga pošteno vödjali, tak ka sam ne znao, kak je prišo na cesto. Pravijo tüdi, da je bio bit? —

Spomini iz XVIII. stoletja.

Videlo se je gospodom okoli „Novin“, da bi v dokaz razločka med prekmurščinov i horvatskim jezikom prinesli v svojem tedniku nam vsem znano molitev: Pozdravljena bojdü kraljica“ v prekmurskom, pismenom slovenskom i pismenom horvatskom jeziki.

Da se pogasi plamen njihove itak ne naravne lübezni do vsega, ka je kranjsko ali štajarsko, dobro dojde edna 184 leta stara kniga, štero sam med starim blagom najšeo.

Ta knjiga je horvatski katekizmuš, štampani vu starom vogrskom pravopisi v Zagrebi 1742. leta, ma dva zvezka i više, kak' 1600 stranov. Citirao bom jo v denešnjem slovenskom pravopisi.

Naslov te knjige je: „**Posel apoštolski**“ vu navuku kerščanskom postavljen, z oblastjum, voljum i darežlivostjum presvetloga i prepoštuvanoga gospodina Juraja Branjugh, z božjum i apoštolskoga stola miloščum biskupa zagrebečkoga, kraljevske svetlosti tolnačnika, po Orsageh Horvathskom, Slovenskom i Dalmatinskom banske časti namestnika i t. d.

ovak na svetlo dan i vsem vernem kerščenicom vu zdušno poslušanje, a duhovnem pastinom vu marljivo nazveščanje serdčno (srčno) prepöručen, z trudom i ljublenum skerbjum **P. (očo) Jüraraja Mulih T. I.** (Tovaruštva Jezušvaga) mešnika, misionariuša apoštolskoga obnašan i ovde na kratkem složen“.

Zakaj sam prineso te dugi naslov v celosti? Ar že sam te naslov vsaki prekmurec bole razmi kak na pr. na našo deco prisiljen ljubljanski katekizmuš, to je knigo, štera bi vsakojajčki razumliva mogla biti. To je naš jezik! Ki je to knjigo pisao, je nam več, kak rod, brat nam je. Prosimo naše kranjske orientirane gospode, naj nam prinesejo kaj 180 let staroga iz svoje bogate kniževnosti, ka mo bole razmili, kak te horvatski katekizmuš.

Toga mnenja sam, da je naš jezik, ar jih je celo malo bilo med našimi očaki, ki bi knige pisali, sto i sto let skoro spao, jako pomali se je razvijao. Ta stara kniga me vči, da so pred 200 letami naši očaki ne samo pod horvatsko püšpekijo slišili, nego so tüdi horvatski gučali. Za kranjce samo to ostane, da smo se ešče tistoga časa vsi: horvati, prekmurci, štajarci, kranjci celo dobro razmili. S tem šče pa nemajo juša na to, da bi nas, proti našoj voli, pod svojo oblast kopali. —

Pomali, gospoda! Či smo dnes v jeziki kaj bliže k vašemi, kak k horvatskom kniževnom jeziki, to je novejši vpliv. To je ne nikša čüda. Vaš kniževni jezik je zrasedo iz jezika, šteroga govori slovenski narod, zato vas pa razmi vaš narod. Horvatski kniževni jezik je pa bole umetni napravljen i prisiljen, zato ga pa ne razmijo dobro na pr. medjimurci zato želejo predgo v svojem domačem jeziki.

Od prekmurskega lüdstva tüdi znate, gospodje okoli „Novin“, da hrepenje za svojov rečjov, ar težko razmi slovenske duhovnike.

Pripomnim, da v Ljubljani i Maribori — precü merodajni krogi — prekmurske duhovnike nemajo za slovenske. Že v meseci augusti mam na to dva dokaza. Dobroga hipa sta prišli! Srčna hvala!

Od „Novin“ znamo, da so vsigdar za katoličansko vero strah, gda se v škepcah slovenska lüdska stranka (S. L. S.). V stiskah so nam na pogled prinesle, kak molimo mi, kak kranjci, kak horvati, naj bi nas prestrašile. Škoda, da smo ne saglivi!

Gospoda, či se vam ne vnoža, še poslušajte! Kak so pa molili 1742.-leta? Ka pravi moja stara kniga? Čüjte!

„Otec naš, ki si na nebeseh! Sveti se ime tvoje: pridi kraljestvo tvoje, budi volja tvoja, kak na nebu, tak i na zemlje. Kruha

našega vsagdanjega daj nam dnes; odpusti nam duge naše, kak i mi odpuščamo dužnikom našem; i ne vpeljaj nas vu skušavanje; neg oslobodi nas od zla (hüdoga). Amen.“

„Zdrava Maria, milosti puna, Gospon je z Tobum, blagoslovljena si Ti med ženami, i blagoslovljen je sad vutrobe Tvoje, Jezuš. Sveta Maria, Mati božja, moli za nas gresnike vezda (zdaj) i na vure smerti naše Amen“.

Zdaj pa naprej pozovite svojo šolsko deco, naj vam zmolijo edno i drugo molitev tak, kak všoli morejo moliti, kranjski, pa mi povejte, štero razmite bole, starohorvatsko ali kranjsko.

Desetere bože zapovedi so se 1742. leta horvatski tak glasile: „1. Ja sem Gospon Bog tvoj: nemaj tugjeh (tüjih) Bogov pred menom.

2. Ne primi imena Gospona Boga tvojega za vman vu tvoja vusta.

3. Spomni se da svetke svetiš.

4. Poštuj otca i mater.

5. Ne vmori.

6. Ne praznuj.

7. Ne kradni.

8. Ne govori krivoga svedočanstva suprot (proti) bližnjemu tvojemu.

9. Ne poželi žene bližnjega tvojega.

10. Ne poželji blaga, ni marhe nikakove bližnjega tvojega.

V pismenoj slovenščini:

1. Veruj v enega samega Boga.

2. Ne imenuj po nemarnem božjega imena.

3. Posvečuj praznik.

4. Spoštuj očeta in mater, da boš dolgo živel in ti bo dobro na zemlji.

5. Ne ubijaj.

6. Ne prešeštuj.

7. Ne kradi.

8. Ne pričaj po krivem zoper svojega bližnjega.

9. Ne želi svojega bližnjega žene.

10. Ne želi svojega bližnj. blaga.

Ne štimam, da bi potrebno bilo kakše razlaganje. Starohorvatski tekst je nam prekmurcom vsakojajčki bole razumlivi, kak kranjsko-slovenski. Prevelika lübezen do vsega kranjsko štajarskoga je tak ne kaj naravnoga, ka bi se samo po sebi razmilo. Umetni je te plamen. Dokeč nam ne dokežejo, da je kranjsko-slovenski jezik v XVIII. stoletju ešče bole razumlivi bio nam, kak horvatski, nemajo juša za odpadnike niti tiste ki so se naveličali kranjskoga gospodstva i bolše brate iščejo pri horvatah.

Naših kranjsko-slovenskih „bratov“ smo že do guta siti. Teh sedem let je več, kak preveč, bilo za nas. Tüdi mi pravimo, kak je lüdstvo pravilo pri pokopi zadnjega celjskoga grofa, Ulrika, šteri je telko intrigirao (rovao) proti zaslužnim križarkim vojvodom, Hunyadi-jom: **Dnes i nigdar več!**

Niti v bližino nej!

Nej smo šli v Soboto na Korošec — Kleklinov shod. Niti v bližino smo ne šli, da nebi se mogla reči, da smo mi kaj proti delali. Zato nemremo dolispisati drugo, kak tisto kaj smo čuli.

V Bogojino je prišeo glas, ka so prej Goričanci razbili cejli gyüleš. Bilo je štirikrat telko nasprotnikov autonomije. Vsi Goričanci, — pa samo par sto Kleklinovi Markov. Pa so jih z bikovnico ribali.

V Gančani pravijo, ka je bilo dosta ljudi, ali večina je proti autonomiji bila. Tak so kričali »Živio Hrvatska! Živio Prekmurje! Abcug Klekl!« — da Korošec niti do rejči ne prišeo!

Bratončare je sreo eden na pouti, ka so šli domou veselo smeječ se, pa so se razgovarjali med seboj: — »Tak trebej Kleklini! Zda je vido sam, kak radi majo Goričanci njegovo autonomijo, barem nede nas gujavo več v Novinaj!«

Eden z biciklinom se pelao iz Sobote ravno v tistom časi kak je gyüleš bio, pa so ga v Tešanovci pitali, ka je v Soboti? — »Vsi soldacije pa žandari stojijo gotovi braniti Korošca pa Kleklina. Ali lüstvo tak kričij »Abzug Klekl!«, da niti oni ne idejo v bližino! Tam de dnes ešče velka nevola!«

Dekložavčar je tudi povedao: »Vse za badavo Klekl nemre že dale naprej! V Soboti je mogoče to videti on sam. Zato pa je se tak žalostno odpeljal v Črenšovce, ka nikan nej gledao, samo gori v luft.«

Iz Törnišča so se tudi pelali glavni korifeji autonomije z »fiakerom« v Soboto. Ali so že poldne prišli domo i či je jih što pitao kak je bilo v Soboti? — vse rdeči od čemera so odgovorili: — »ka nas pitaš? Lejko bi sam šo ta, pa bi te znao!«

Tou se tudi govori, da je Korošec v Črenšovci sam se pritožo, da v Soboti nej prišeo do rejči, tak dosta so proti njemu kričali.

Eden prinese novico, da so ednoga žandarje zaprli, ar je kričao na gyüleši Kleklini, da njeni jezik vžtrga, či de dale gučao za autonomijo i Slovenijo.

Pravijo, da so šteli v Beltinci Korošca i Kleklina svečno čakati, ali kak so čuli glas iz Sobote, vsi so odišli domou pa so si zamotali notri zastave. Samo je Škafar vōni pozabo svoje. No pa prava prek-

murca g. Ostrec i g. Klepec, ki sta sicer sama ne tū rojena, — ali imata v Prekmurji narojene milione.

Takše glase smo čuli i iz toga sledi, ka je pozvono g. Klekl z velikim harangiranjem za svoj autonomistički gyüle se demonstracijo ali je se tam demonstriralo proti njemu, proti Slovenski autonomiji i za novo oblast, — za »Hrvatsko oblast« — kak on to veli! Či smet se seje, blamaža se žeje.

Da smo opitovali, ar smo držali za mogoče, da je v Črenčovci i lepše šlo i je dobo v svojem v si g. Klekl nikši mali troušt. Smo čuli: —

da so se jako paščili ta vsi duhovniki iz Beltinec, Törnišča, Polane i Hotize. Ali to samo prišleki ar domačinski duhovniki so pa vsi odišli v Bogojino. Prišleki delajo za svoje Slovensko autonomijo, ar njim trbe to, ne pa nam Prekmurcom.

Törjanski g. kaplan je na dveh kolaj pelao se z svojim pejvačkim korom v Črenčovce, da spevlejo tam muškarcem.

Ali moške pa nej so najšli, ar so samo stare babe i mlade deklčke bile na shodi. Te so pa spejali tem, ki so to mirno poslušali.

Eden drugi pa trdi, da je med množino ženske i dekile vido eden mali kup muškarcev tudi.

Drugi pa trdi, da to ne ne so bili domačini, nego lotmerčani i dobriški »madjarski bogataši«, za volo šterih je svoječasno interpelacijo stavo g. Klekl na agr. ministra, da naj njim ne da zemljo, — kak so pa tou tej zvedili, te je jih zmero g. Klekl tak, ta njim prneseo dovoljenje, da si lejko pašnjek razmerijo. Zdaj pa siromaki jočejo, da nedo meli gde pasti i zato oni nej so šli na gyüleš v Črenčovce.

V Črenčovci pravijo, da so ženske mirno poslušale govore i je tak prišeo nej samo g. Korošec do rejči, nego tudi g. Jerič.

Li nej je bio zadovoljen törjanski nadučitelj z uspehom i — kak se pravi — doma med stejnami svojega stanovanja se čemeri i žalosti, da se je na tak grobjanski način dao ta za »Népujsagovo« autonomijo. Zdaj že on sam tudi pravi, da svojo deco v hrvatsko srednjo šolo pošle.

To pak vidimo iz vsega toga. Do temao se čülo »Gori za autonomijo!« Zdaj se čüje »Gorij autonomija!« Gorij — gorij, ar smo

mi Prekmurci podkōrili autonomiji i glizdaj zgorij iz cejla. A živilo, srečno i veselo bo naše prekmurje v edinstvi države i — ako potrebno pod novov oblastjov!

Veliki župan mariborske oblasti.

E. br. 1461-16. Maribor, 16. VIII. 1926. Nabava plemenskih govedina-kazilo centralnega kredita.

Vsem sreskim poglavarjem in vsem okrajnim zastopom in vsem uredništvom mariborske oblasti, izvzemši sreza M. S., D. L., Čak., Prelog, Šmarje, Celje in Konjice in dot. okr. zast.

Začetkom oktobra t. l. namerava razdeliti nekaj čistokrvnih originalnih bikov marijedvorske pasme na triletno nego in vporabo. Biki se bodo porazdelili popolnoma brezplačno ob pogojih ki so predpisani v tozadnevem pravilniku ministarstva za kmetijstvo in vode Broj 29.080-IV z dne 6. julija 1926. (Glej uradni list šte. 72-316 z dne 9. avgusta 1926).

Kod prošnjaki pridejo vpoštev:

Državne in samoupravne kmet. ustanove (šole), okrajni zastopi občine in kmetijske, mlekarske in stočarske zadruge. Zadnje naš ete korporacije lahko oddajo prejetega bika privatnemu rejcu ob istih pogojih, vendar ostanejo napram državi sami odgovorni.

Vsak reflektant mora vložiti pravilno kolekovano prošnjo v kateri izjavlja da hoče izpolniti sve pogoje pravilnika. Prošnji mora priložiti reverz na predpisanem obrazcu (glej priloga). Privatni prošnjaki se obrnejo na občinski urad ki odloča o prošnji. V slučaju ugodne rešitve take privatne prošnje od strani občine, mora taista v svojem lastnem imenu predložiti pravilno prošnjo, naslovljeno na velikega župana mariborske oblasti pri postojnem sreskom poglavarju. Najkasneje dne 5. septembra moraju biti vse prošnje pri sreskom poglavarju. Ne pozneje došle vloge se nikakor ne more ozirati.

Opozorjam, da se bode z ozirom na raspoloživa pičla sredstva vpoštevala samo one sreze, kjer se bodo tudi lokalni faktorji s primernimi sredstvi nabave udeležili. Kjer so pa okrajni zastopi, bogatejše občine in t. d. svojesodelovanje iz katerihkoli razlogov odrekli, tam tudi nima pomena predlagati prošnje za državne bika.

Vsak, kdor želi drž. bika mora izpolniti sledeče pogoje:

1. Imeti mora primeren hlev.
2. Imeti mora osebo, ki zna z bikom pravilno ravnati.
3. Imeti mora zadostno in dobro krmo.
4. Imeti mora tekališče za bika.
5. Za slučaj obolenja mora takoj na svoje stroške poklicati živinozdravnika.
6. dopustiti mora na ozdroga bika v to pristojnim organom.
7. Bika mora spuščati na vse okoličke krave, vendar nikoli več ko enkrat na dan. Skočnimo mu določi okrajni zastop ali občina. Mesec dni po skoku ima lastnik krave pravico na en brezplačni naknadni skok.

8. Če postane bik v prvem ali v drugem letu negodovanja po krivdi oskrbnika za pleme nesposoben, ali pa če ga kdo ukrade, mora oskrbnik državi škodo povrniti. V prvom leti plača polno ceno bika, v drugem letu pa polovico.

9. Voditi mora ves čas skočni zapisnik. Dolžan je pa tudi ugotoviti plemenitni uspeh. Skočni zapisnik z vsemi podatki mora predložiti vsako leto na vpogled sreskom poglavarju, ki ga predloži velikemu županu.

Zastopnik velikega župana

Dverni svetnik:
Dr. Staré s. r.

OGLAS.

Dne 19. septembra t. g. u 15 sata (3 sata po podne) obdržavati će se javna dražba na starodrevnu gostionu (velika oštarija Ambrus) u Sv. Martinu na Muri, koja se sastoji iz 4 sobe, kuhinje, smočnice (špajze), podruma, mesnice, klaonice (šloproga), ledvenice, vrta, vočnjaka, štale, šupe, kocah i drugih gospodarskih zgrada, u sredini mjesta kraj župne crkve i općureda sa mehanskim pravom i svim potrebnim gostioničarskim i mesarskim namještajem sve u dobrom stanju a nuz ovo sve još jedna prvo razredna oranica od 1200 □, koja je nedaleko kuće.

Fordsystem.

Iščemo za Prekmurje
Official Dealer (okrožnoga zastop ika)
ki je sposoben za pisarno, brez strokovnoga znanja. Znanje nemškoga jezika je potrebno. Dohodek 100-150 dolará mesečno. Glasiti se pod »Fordsystem 190.« na oglasni zavod:
INTERREKLAM D. D., Zagreb I.—76, Strassmayerova 6.

GOSPODARSTVO.

Tržne cene.

Dolnja-Lendava, 2. septembra

100 kg. pšenice	280 Din
„ „ žita	180 „
„ „ ovsu	160 „
„ „ kukorce	160 „
„ „ hajdine	220 „
„ „ Prosa	200 „

PENEZI.

Zagreb 2. septembra

1 Dolar	56.68 Din
1 Schilling	8 „
1 Češka K.	1.67 „
20 zlati K.	210.— „
1 francoski fr.	1.44 „
1000 madjarski K	0.79 „
1 Šveicki fr.	10.98 „
1 italijanska lira	1.88 „
100 dinarov v Zürichu	9.12 Fr

Živina.

MESO.

1 kg. govedine	13 Din
„ „ teletine	18 „
„ „ svinskoga	18 „
„ „ špeja	24 „
„ „ masti	30 „

Edno jajce 75 par.